

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2002-2003

9 APRIL 2003

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek teneinde het afstammingsrecht in overeenstemming te brengen met de principes van gelijkheid en non-discriminatie

(Ingediend door mevrouw Marie-José Laloy)

TOELICHTING

De wet van 31 maart 1987 tot hervorming van het afstammingsrecht was een belangrijke stap voorwaarts in de evolutie van het afstammingsrecht.

Toch hebben de indieners ervan al van bij de inwerkingtreding gewezen op een aantal onverenigbaarheden van de nieuwe bepalingen met de principes van gelijkheid en non-discriminatie.

Sinds 1989 is het Arbitragehof bevoegd om door middel van vernietiging of een prejudiciële vraag op te treden tegen wetgevende handelingen die strijdig zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Het Arbitragehof is in deze dan ook meermaals opgetreden:

— Het Hof heeft eerst bezwaar gemaakt tegen het feit dat een man zijn kind niet kan erkennen zonder instemming van de moeder (weliswaar met een opportuniteitscontrole door de rechtbank), terwijl die vereiste niet bestaat voor de erkenning door de moeder (arresten van 21 december 1990, 8 oktober 1992 en 14 juli 1994);

— Overigens stelde het Hof dat artikel 318, § 3, 2°, strijdig is met de Grondwet, omdat het niet voorziet in erkenning na een bepaalde termijn na het begin van

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

9 AVRIL 2003

Proposition de loi modifiant le Code civil en vue de mettre le droit de la filiation en conformité avec les principes d'égalité et de non-discrimination

(Déposée par Mme Marie-José Laloy)

DÉVELOPPEMENTS

La loi du 31 mars 1987 réformant le droit de la filiation a constitué un progrès important en droit de la filiation.

Dès son entrée en vigueur, cependant, des auteurs ont dénoncé un certain nombre d'incompatibilités des nouvelles dispositions avec les principes d'égalité et de non-discrimination.

Depuis 1989, la Cour d'arbitrage est compétente pour censurer, par la voie de l'annulation ou par voie de question préjudicielle, les actes législatifs contraires aux articles 10 et 11 de la Constitution.

La Cour d'arbitrage ne s'est pas privée de le faire dans cette matière:

— la Cour a tout d'abord censuré le fait qu'un homme ne pouvait pas reconnaître son enfant sans l'accord de la mère (avec certes un contrôle d'opportunité du tribunal) alors que cette exigence n'existait pas pour la reconnaissance maternelle (arrêts des 21 décembre 1990, 8 octobre 1992 et 14 juillet 1994);

— elle a également considéré que l'article 318, § 3, 2°, violait la Constitution en ce qu'il ne permettait pas la reconnaissance après un certain délai écoulé après

een feitelijke scheiding gevolgd door een echtscheiding door onderlinge toestemming (terwijl die mogelijkheid wel bestaat na het verstrijken van een bepaalde termijn na de vordering tot echtscheiding op grond van bepaalde feiten);

— Het Hof heeft ook gesteld dat de rechtsvordering tot onderzoek naar het vaderschap kon worden toegestaan, in tegenstelling tot wat de wet zelf bepaalt in geval van weigering door de moeder (21 oktober 1998);

— enz.

Die vaststellingen van ongrondwettigheid stroken niet met de praktijk. Volgens de rechtspraak dient de rechter namelijk de rechtsleer die ontstaat uit de arresten van het Arbitragehof, toe te passen (onder voorbehoud dat een nieuwe prejudiciële vraag wordt gesteld). Dat geldt echter niet voor de administratie. Zo blijven de ambtenaren van de burgerlijke stand immers de toestemming van de moeder eisen voor de erkenning door de vader buiten het huwelijk; ingeval de moeder weigert, kan de vader een proces aanspannen, dat hij vrijwel zeker zal winnen (behalve als de moeder doet vaststellen dat de vader niet de biologische vader is, maar dat is een andere kwestie).

Overigens zou de wetgever verantwoordelijk kunnen worden gesteld. Die verantwoordelijkheid wordt trouwens in beginsel bevestigd door een beslissing van de burgerlijke rechtbank van Luik van 17 november 2000 (*JT* 2001, blz. 303; in dat geval heeft de rechtbank uiteindelijk vastgesteld dat er geen oorzakelijk verband bestond tussen de fout en de aangehaalde schade, maar toch heeft zij het principe erkend).

Bijgevolg dienen de teksten die door het Arbitragehof vernietigd zijn, dringend aangepast te worden.

Daartegenover staat dat een aantal teksten niet vernietigd zijn om de eenvoudige reden dat zij niet aan het Hof voorgelegd zijn geweest. Uit de rechtsleer blijkt echter steeds dat die bepalingen strijdig zijn met de principes die het Arbitragehof huldigt.

Een interuniversitaire werkgroep is samengekomen met de indieners van dit voorstel en om nieuwe moeilijkheden te voorkomen, stellen ze voor de hiernavolgende teksten in beperkte mate aan te passen, alvorens het volledige afstammingsrecht grondig te hervormen.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 2

Dit artikel beoogt artikel 313, § 1, aan te passen aan het nieuwe artikel 329*bis* (zie toelichting bij de artikelen 5 en 9, *infra*).

le début d'une séparation de fait suivie d'un divorce par consentement mutuel (alors que cette possibilité existe lorsqu'un certain délai s'est écoulé après introduction d'un divorce pour cause déterminée);

— elle a considéré également que l'action en recherche de paternité pouvait être admise contrairement à ce qu'indiquait la loi même en cas de refus de la mère (21 octobre 1998);

— etc ...

Ces constatations d'inconstitutionnalité perturbent la pratique notamment parce que, par exemple, si la jurisprudence admet que le juge doit appliquer la doctrine qui se dégage des arrêts de la Cour d'arbitrage (sauf à poser une nouvelle question préjudicielle à la Cour), il n'en va pas de même de l'administration. Ainsi, les officiers d'état civil continuent d'exiger l'accord de la mère pour les reconnaissances paternelles hors mariage alors qu'en cas de refus de la mère, un procès peut être engagé par le père, procès qui est voué au succès (sauf si la mère établit que le père n'est pas le père biologique mais c'est une autre question).

Par ailleurs, la responsabilité du législateur pourrait être engagée. Cette responsabilité a d'ailleurs été consacrée, en principe, par une décision du tribunal civil de Liège du 17 novembre 2000 (*JT* 2001, p. 303; dans ce cas d'espèce, le tribunal a fini par constater que la faute n'était pas en relation causale directe avec les préjudices invoqués mais a néanmoins admis le principe).

En conséquence il est urgent de procéder à une réforme des textes qui ont été censurés par la Cour d'arbitrage.

D'autre part, un certain nombre de textes n'ont pas été invalidés tout simplement parce qu'ils n'ont pas été soumis au jugement de la Cour. Cependant, la doctrine s'accorde à constater la non-conformité de ces dispositions aux principes dégagés par la Cour d'arbitrage.

Un groupe de travail interuniversitaire s'est réuni avec les auteurs de la présente proposition qui suggèrent, avant d'envisager le cas échéant une réforme en profondeur de l'ensemble du droit de la filiation, d'adapter de manière limitée les textes ci-après afin d'éviter de nouvelles difficultés.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2

Il s'agit d'adapter l'article 313, § 1er, au nouvel article 329*bis* (*cf.* commentaire des articles 5 et 9 ci-après).

Artikel 3

Dit artikel wijzigt artikel 314 door te verwijzen naar het nieuwe artikel 332*quinquies* (cf. *infra*, toelichting bij artikel 11).

Artikel 4

Artikel 318 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt onder welke voorwaarden het vaderschap van de echtgenoot kan worden betwist. Paragraaf 3 biedt een opsomming van gevallen waarin de rechtbanken de aanvraag tot betwisting van het vaderschap gegrond kunnen verklaren vanaf het ogenblik dat zij vaststellen dat er een bepaalde termijn is verstreken tussen bepaalde feiten of daden enerzijds en de geboorte anderzijds. Een van die feiten is de feitelijke scheiding gevolgd door echtscheiding op grond van bepaalde feiten, maar niet door een echtscheiding door onderlinge toestemming. Het Arbitragehof heeft dat gebrek aan logica ongrondwettig verklaard in zijn arrest nr. 61/2000 van 25 mei 2000. Dat arrest slaat op artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek, maar hetzelfde probleem keert terug in artikel 318, § 3, 2°. Duidelijkheidshalve wordt voorgesteld de voorwaarde dat de echtscheiding uitgesproken moet zijn, te schrappen. Het bewijs van feitelijke scheiding is voldoende. In de rechtspraak werd daarmee al zeer soepel omgesprongen.

Artikel 5

Dit artikel heeft tot doel artikel 319 over de erkenning door de vader te wijzigen. Het grootste aantal arresten van het Arbitragehof had precies op dat onderwerp betrekking.

De tekst van 1987 eist voor de vader de toestemming van het meerderjarige kind (artikel 319, § 2) en voorziet niet in een mogelijkheid van beroep. Indien het kind minderjarig en niet ontvoegd is, is zijn toestemming vereist als het 15 jaar oud is. Bovendien is dan ook de toestemming vereist van de moeder (artikel 319, § 3) of de wettelijke vertegenwoordiger (artikel 319, § 4). Artikel 319, § 3, in fine voorziet in een procedure waarmee de vader het kind zelfs zonder toestemming van de moeder kan erkennen. Indien de verzoeker niet de vader is, wordt het verzoek afgewezen. Indien de verzoeker wel degelijk de biologische vader is, kan de rechtbank de erkenning door de vader alsnog weigeren, aangezien artikel 319, § 3 stelt: «Ontbreekt dat bewijs, dan beslist de rechtbank, met inachtneming van de belangen van het kind, of de erkenning kan plaatshebben.» Artikel 319, § 4, voorziet in een aangepaste regeling.

Het Arbitragehof heeft in verscheidene arresten te kennen gegeven dat zulks een discriminatie oplevert tussen de vader en de moeder, aangezien er in geval

Article 3

Cet article modifie l'article 314 en renvoyant au nouvel article 332*quinquies* (voir *infra*, commentaire de l'article 11).

Article 4

L'article 318 du Code civil définit les conditions de la contestation de paternité du mari. Il contient une énumération en son paragraphe 3 qui permet aux tribunaux de dire fondée la demande de contestation de paternité dès l'instant où ils constatent l'écoulement d'un certain délai entre certains faits ou actes et la naissance. Parmi ces faits figure la séparation de fait suivie d'un divorce pour cause déterminée mais non pas d'un divorce par consentement mutuel. Cette incongruité a été considérée comme inconstitutionnelle par l'arrêt n° 61/2000 du 25 mai 2000 de la Cour d'arbitrage: certes par cet arrêt, la Cour d'arbitrage vise l'article 320 du Code civil mais la même carence doit être constatée dans l'article 318, § 3, 2°. Pour des raisons de simplification, il est proposé de supprimer la condition que le divorce doit être prononcé. La preuve de la séparation de fait suffit. La jurisprudence faisait déjà preuve de beaucoup de souplesse à ce sujet.

Article 5

Il s'agit de modifier l'article 319 relatif aux reconnaissances paternelles. C'est à ce sujet que la Cour d'arbitrage a rendu le nombre le plus important d'arrêts.

Le texte de 1987 impose au père l'accord de l'enfant s'il est majeur (article 319, § 2) sans recours. Si l'enfant est mineur non émancipé, son consentement est requis s'il a 15 ans mais également celui de la mère (article 319, § 3) ou son représentant légal (article 319, § 4). L'article 319, § 3, prévoit une procédure qui permet au père d'obtenir l'autorisation de reconnaissance malgré le désaccord de la mère. Si le requérant n'est pas le père, la demande est rejetée. Si le requérant est bien le père biologique, le tribunal peut refuser la reconnaissance puisque la finale de l'article 319, § 3, dispose: «À défaut de cette preuve, il décide en tenant compte de l'intérêt de l'enfant si la reconnaissance peut avoir lieu». Un système adapté est prévu par l'article 319, § 4.

La Cour d'arbitrage a considéré, par plusieurs arrêts, qu'il y avait là une discrimination entre le père et la mère puisqu'en cas de reconnaissance mater-

van erkenning door de moeder niets de erkenning in de weg staat, zelfs niet als het kind meerderjarig is.

Het is wenselijk de gelijkheid te herstellen door aan elk van beide ouders dezelfde voorwaarden inzake erkenning op te leggen. Dit verklaart waarom slechts één enkele tekst wordt voorgesteld (329bis, cf. infra, toelichting bij artikel 8). Om rekening te houden met de jongste arresten van het Arbitragehof (zie met name het arrest nr. 112/02 van 26 juni 2002, RTDF 2002, blz. 695), wordt de afschaffing voorgesteld van de opportuniteitscontrole door de ouder van wie de afstamming vaststaat. De erkenning zal pas worden geweigerd, indien bewezen is dat de kandidaat voor erkenning niet de biologische vader is. Gaat de weigering echter uit van het meerderjarige kind, dan kan er geen sprake zijn van erkenning en staat er geen mogelijkheid van beroep open. Gaat de weigering uit van een niet-ontvoogd minderjarig kind dat de volle leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, dan zal de rechtbank uitspraak doen met inachtneming van de belangen van het kind.

De opportuniteitscontrole wordt bijkomstig, zoals overigens al het geval was bij de toepassing van artikel 319, § 3, nog vóór de arresten van het Arbitragehof. Alleen indien het bewijs wordt geleverd dat de kandidaat voor erkenning (de vader of de moeder) een ernstig gevaar betekent voor het kind, kan de rechtbank de erkenning weigeren. De vaststelling van afstamming moet voorgaan.

Artikel 6

Zoals hiervoor ook al aangegeven (zie toelichting bij artikel 4), dient artikel 320 te worden aangepast om rekening te houden met arrest nr. 61/2000 van 25 mei 2000 van het Arbitragehof.

Artikel 7

Artikel 322 wordt gewijzigd met de verwijzing naar het nieuwe artikel 332quinquies (zie toelichting bij artikel 11).

Artikel 8

Zelfde opmerking voor artikel 323.

Artikel 9

Zoals ook hiervoor al aangegeven (zie toelichting bij artikel 5), wordt voorgesteld aan de erkenning door zowel vader als moeder dezelfde voorwaarden op te leggen. De indieners van dit voorstel hebben zich geïnspireerd op de huidige tekst en rekening gehouden met de leeftijd van het kind en de hypothese dat een van de erkenners overleden zou zijn of niet in

nelle, aucun obstacle n'existe si une mère veut reconnaître son enfant, même si celui-ci est majeur.

Il s'impose de rétablir l'égalité en fixant les mêmes conditions aux deux reconnaissances, d'où l'adoption d'un texte unique (329bis, cf. infra, commentaire de l'article 8). Afin de tenir compte des derniers arrêts de la Cour d'arbitrage (voir notamment l'arrêt n° 112/02 du 26 juin 2002, RTDF 2002, p. 695), il est proposé de supprimer tout contrôle d'opportunité du parent dont la filiation est établie. La reconnaissance ne sera refusée que s'il est prouvé que le candidat à la reconnaissance n'est pas le père biologique. En revanche, si le refus émane de l'enfant majeur, la reconnaissance ne pourra pas avoir lieu et ce, sans aucun recours. Si le refus émane d'un enfant mineur non émancipé ayant 12 ans accomplis, le tribunal statuera en tenant compte de l'intérêt de l'enfant.

Ce contrôle d'opportunité sera marginal comme il l'était d'ailleurs en application de l'article 319, § 3, avant les arrêts de la Cour d'arbitrage. Ce n'est que s'il est démontré que le candidat à la reconnaissance (qu'il soit père ou mère) présente un danger grave pour l'enfant que le tribunal pourra refuser la reconnaissance. La priorité doit être donnée à l'établissement du lien de filiation.

Article 6

Ainsi qu'indiqué ci-avant (voir commentaire de l'article 4), l'article 320 doit être adapté pour respecter l'enseignement de l'arrêt de la Cour d'arbitrage n° 61/2000 du 25 mai 2000.

Article 7

L'article 322 est modifié en renvoyant au nouvel article 332quinquies (voir commentaire de l'article 11).

Article 8

Même remarque pour l'article 323.

Article 9

Ainsi qu'indiqué ci-avant (voir commentaire de l'article 5) il est proposé d'imposer au candidat à la reconnaissance tant maternelle que paternelle les mêmes conditions. Les auteurs de la présente proposition se sont inspirés du texte actuel en tenant compte de l'âge de l'enfant et de l'hypothèse où l'un de ces auteurs serait décédé ou dans l'impossibilité de mani-

staat zou zijn om zijn wil kenbaar te maken. (zie *supra*, toelichting bij artikel 5).

Om bijkomende interpretatiemoeilijkheden te vermijden, leunt de voorgestelde tekst nauw aan bij de oude artikelen 319, § 3, en 319, § 4.

Artikel 10

Er wordt voorgesteld een nieuw artikel 332quinquies in te voegen.

De vroegere bepalingen onderwierpen de rechtsvordering tot onderzoek naar het vaderschap aan voorwaarden die niet bestonden voor de rechtsvordering tot onderzoek naar het moederschap.

De wijziging is noodzakelijk op grond van arrest nr. 104/98 van 21 oktober 1998 van het Arbitragehof, dat bepaalt dat er geen enkele reden kan worden aanvaard om de biologische vader van een kind te weigeren een rechtsvordering tot onderzoek naar zijn vaderschap in te stellen, omdat de moeder zich hiertegen verzet omwille van de gepastheid. Dit arrest is het logische vervolg op de arresten over de hinderpalen in de erkenning door de vader (*cf. supra*, in verband met de wijziging van artikel 319).

Naar het voorbeeld van de suggesties over de wijzigingen in verband met de erkenning door de vader, wordt voorgesteld de gelijkheid te herstellen en dus de rechtsvordering tot onderzoek naar het moederschap te onderwerpen aan dezelfde voorwaarden als de rechtsvordering tot onderzoek naar het vaderschap.

Net zoals bij de erkenning wordt een onderscheid gemaakt tussen meerdere hypothesen, naargelang de weigering uitgaat van het kind of van de erkenner van wie de afstamming is vastgesteld. Gaat de weigering uit van de erkenner, dan kan de vordering slechts worden verworpen, indien bewezen is dat hij of zij van wie de afstamming wordt onderzocht, niet de biologische vader of moeder van het kind is. Gaat de weigering echter uit van het meerderjarige kind of de ontvoogde minderjarige, dan zal de vordering met zekerheid worden verworpen. Gaat de weigering uit van een niet-ontvoogd minderjarig kind dat de volle leeftijd van 15 jaar heeft bereikt, dan beschikt de rechtbank net zoals bij de erkenning over een beoordelingsbevoegdheid en beslist zij met inachtneming van de belangen van het kind.

Artikel 11

Er wordt voorgesteld de artikelen 334bis, 334ter, 745quater, § 1, tweede lid, en 837 op te heffen. Zij beperken immers de rechten van het overspelige kind. Het Arbitragehof heeft zich daarover niet uitgesproken, maar toch lijken zij strijdig met de principes van gelijkheid en non-discriminatie (zie hierover De Gavre, «Le principe d'égalité dans le droit de la filia-

fester sa volonté (voir *supra*, commentaire de l'article 5).

Afin d'éviter de nouvelles difficultés d'interprétation, le texte proposé s'inspire fidèlement des anciens articles 319, § 3, et 319, § 4.

Article 10

Il est proposé d'insérer un nouvel article 332quinquies.

Les anciennes dispositions imposaient à l'action en recherche de paternité des conditions inexistantes pour l'action en recherche de maternité.

La modification est nécessaire en vertu de l'arrêt n° 104/98 du 21 octobre 1998 de la Cour d'arbitrage qui considère qu'il n'existe aucune raison admissible de refuser au père biologique d'un enfant d'agir en établissement de sa paternité parce que la mère s'y oppose pour des raisons d'opportunité. Cet arrêt est la suite logique des arrêts rendus à propos des obstacles mis à la reconnaissance paternelle (*cf. supra*, à propos de la modification de l'article 319).

À l'instar de ce qui est suggéré quant aux modifications pour la reconnaissance paternelle, il est proposé pour rétablir l'égalité d'imposer les mêmes conditions tant à la recherche de maternité qu'à la recherche de paternité.

Il sera, comme pour la reconnaissance, opéré une distinction entre différentes hypothèses selon que le refus émane de l'enfant ou de l'auteur dont la filiation est établie. Si le refus émane de celui-ci, l'action ne pourra être rejetée que s'il est prouvé que celui ou celle dont la filiation est recherchée n'est pas le père ou la mère biologique de l'enfant. En revanche, si le refus émane de l'enfant majeur ou mineur émancipé, l'action sera nécessairement rejetée. Si le refus émane d'un enfant mineur non émancipé de 15 ans accomplis, le tribunal disposera, comme en matière de reconnaissance, d'un pouvoir d'appréciation et statuera en tenant compte de l'intérêt de l'enfant.

Article 11

Il est proposé d'abroger les articles 334bis, 334ter, 745quater, § 1er, alinéa 2, et 837. Il s'agit de restrictions aux droits de l'enfant adultérin. Ces restrictions n'ont pas été soumises à la censure de la Cour d'arbitrage mais elles semblent néanmoins contraires au principe d'égalité et de non-discrimination (voir notamment à ce sujet: De Gavre, «Le principe

tion: limites, exceptions et contrôle», «Revue de droit de l'ULB», 1990/1, blz. 11 en volgende; zie ook G. Mahieu en D. Pire, «*La filiation*», Larcier, 1999, blz. 155).

Overigens heeft het Arbitragehof in zijn arrest nr. 38/93 van 19 mei 1993 geoordeeld dat artikel 335, § 3, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek indruist tegen de principes van gelijkheid en non-discriminatie, doordat het aan de echtgenote van de vader van een kind dat hij verwekt heeft tijdens zijn huwelijk met een andere vrouw, de mogelijkheid biedt zich te verzetten tegen het feit dat de vader in kwestie zijn naam doorgeeft aan het kind, zelfs al heeft hij de toestemming van de moeder. De opheffing van artikel 335, § 3, tweede lid, maakt een einde aan het veto dat de echtgenote in dergelijke situatie heeft.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 313, § 1, van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld als volgt:

«onder de voorwaarden bepaald in artikel 329*bis*».

Art. 3

Artikel 314, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld als volgt:

«onder de voorwaarden bepaald in artikel 332*quinquies*».

Art. 4

In artikel 318, § 3, 2°, van hetzelfde Wetboek vervallen de woorden «ingeval de echtscheiding is uitgesproken krachtens de artikelen 229, 231 of 232».

d'égalité dans le droit de la filiation: limites, exceptions et contrôle», *Revue de droit de l'ULB*, 1990/1, p. 11 et suivantes; voir encore: G. Mahieu et D. Pire, *La filiation*, Larcier, 1999, p. 155).

Par ailleurs, par arrêt du 19 mai 1993 (n° 38/93) la Cour d'arbitrage a jugé que l'article 335, § 3, alinéa 2, du Code civil en ce qu'il permet à l'épouse du père d'un enfant qu'il a conçu durant le mariage avec une autre femme de s'opposer à ce que ce père transmette son nom à l'enfant même avec le consentement de la mère était contraire au principe d'égalité et de non-discrimination. L'abrogation de l'article 335, § 3, alinéa 2, supprime le veto donné à l'épouse dans cette situation.

Marie-José LALOY.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 313, § 1er, du Code civil est complété comme suit:

«aux conditions fixées par l'article 329*bis*».

Art. 3

L'article 314, alinéa 1er, du même Code est complété comme suit:

«aux conditions fixées par l'article 332*quinquies*».

Art. 4

Dans l'article 318, § 3, 2°, du même Code, les mots «en cas de divorce prononcé en vertu des articles 229, 231 ou 232.» sont supprimés.

Art. 5

Artikel 319 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 319. — Wanneer het vaderschap niet vaststaat krachtens artikel 315 of 317, kan de vader het kind erkennen onder de voorwaarden bepaald in artikel 329*bis*.»

Art. 6

In artikel 320, 4°, van hetzelfde Wetboek vervallen de woorden «ingeval de echtscheiding is uitgesproken krachtens de artikelen 229, 231 of 232».

Art. 7

Artikel 322, eerste lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Wanneer het vaderschap niet vaststaat krachtens artikel 315 of 317, noch op grond van een erkenning, kan het worden vastgesteld bij vonnis, onder de voorwaarden bepaald in artikel 332*quinquies*.»

Art. 8

Artikel 323 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld als volgt:

«onder de voorwaarden vastgesteld in artikel 332*quinquies*».

Art. 9

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 329*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 329*bis*. — § 1. De erkenning van het meerderjarige kind of van de ontvoogde minderjarige is alleen ontvankelijk mits het daarin vooraf toestemt.

§ 2. Indien het kind minderjarig en niet ontvoogd is, is de erkenning alleen ontvankelijk mits de verzoeker van wie de afstamming vaststaat, daarin vooraf toestemt.

Indien het kind de volle leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, is zijn voorafgaande toestemming vereist.

Bij gebreke van die toestemmingen maakt de persoon die het kind wil erkennen, de zaak bij gewoon verzoekschrift aanhangig bij de vrederechter van de woonplaats van het kind. De verzoeker en de personen wier toestemming vereist is, worden in raadkamer opgeroepen. Indien de vrederechter de partijen tot verzoening brengt, ontvangt hij de nodige toestemmingen. Zo niet, dan verwijst hij de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg.

Art. 5

L'article 319 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 319. — Lorsque la paternité n'est pas établie en vertu des articles 315 ou 317, le père peut reconnaître l'enfant aux conditions fixées par l'article 329*bis*.»

Art. 6

Dans l'article 320, 4°, du même Code, les mots «lorsque le divorce a été prononcé en vertu des articles 229, 231 ou 232.» sont supprimés.

Art. 7

L'article 322, alinéa 1er, du même Code, est remplacé par la disposition suivante:

«Lorsque la paternité n'est établie ni en vertu des articles 315 ou 317, ni par une reconnaissance, elle peut l'être par un jugement, aux conditions fixées par l'article 332*quinquies*.»

Art. 8

L'article 323 du même Code est complété comme suit:

«aux conditions fixées par l'article 332*quinquies*.»

Art. 9

Un article 329*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code:

«Art. 329*bis*. — § 1er. La reconnaissance de l'enfant majeur ou mineur émancipé n'est recevable que moyennant son consentement préalable.

§ 2. Si l'enfant est mineur non émancipé, la reconnaissance n'est recevable que moyennant le consentement préalable de celui de ses auteurs dont la filiation est établie.

Si l'enfant a 12 ans accomplis le consentement préalable de celui-ci est requis.

À défaut de ces consentements, le candidat à la reconnaissance saisit par simple requête le juge de paix du domicile de l'enfant. Le requérant et les personnes dont le consentement est requis sont convoquées en chambre du conseil. S'il concilie les parties, le juge de paix reçoit les consentements nécessaires, sinon il renvoie la cause au tribunal de première instance.

De rechtbank hoort de partijen en het openbaar ministerie. Zij wijst het verzoek af, indien het bewijs wordt geleverd dat de verzoeker niet de biologische vader of moeder is. Gaat de weigering uit van het kind, dan beslist de rechtbank, met inachtneming van de belangen van het kind, of de erkenning kan plaatshebben.

§ 3. Is het kind minderjarig en niet ontvoegd en zijn verwekker is onbekend of de verwekker van wie de afstamming vaststaat is overleden dan wel in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven, dan moet de ambtenaar van de burgerlijke stand een letterlijk afschrift van de erkenning ter kennis brengen van de wettelijke vertegenwoordiger van het kind en van het kind zelf, indien het de volle leeftijd van 15 jaar heeft bereikt, tenzij dezen vooraf hebben toegestemd.

Indien de erkenning niet is ontvangen door een Belgisch ambtenaar van de burgerlijke stand, moet zij op verzoek van de verwekker worden betekend aan de personen bedoeld in het vorige lid.

Binnen zes maanden te rekenen van de kennisgeving of de betekening, kunnen de personen aan wie zij is gedaan, bij gewoon verzoekschrift de vernietiging van de erkenning vorderen van de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van het kind.

De griffier stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand of de ministeriële ambtenaar die de akte van erkenning heeft opgemaakt, onmiddellijk in kennis van die vordering.

Na de partijen en het openbaar ministerie gehoord te hebben, doet de rechtbank uitspraak op de vordering tot nietigverklaring. Zij vernietigt de erkenning, indien het bewijs wordt geleverd dat de verweerder niet de biologische vader of moeder is. Ontbreekt dat bewijs en gaat de weigering uit van het kind, dan doet de rechtbank uitspraak met inachtneming van de belangen van het kind.

Artikel 1029, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing.

Tot het verstrijken van de termijn van 6 maanden of totdat de afwijzende beslissing in kracht van gewijsde is gegaan, kan de erkenning niet worden tegengeworpen aan het kind en aan zijn wettelijke vertegenwoordiger, die er zich niettemin op kunnen beroepen.»

Art. 10

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 332quinquies ingevoegd, luidende:

«Art. 332quinquies. — De vorderingen tot onderzoek naar het moederschap of het vaderschap worden afgewezen, indien het meerderjarige kind of de ontvoegde minderjarige zich ertegen verzetten. Gaat de weigering uit van een niet ontvoegde minderjarige die

Le tribunal entend les parties et le ministère public. Il rejette la demande s'il est prouvé que le requérant n'est pas le père ou la mère biologique. Si le refus émane de l'enfant, il décide en tenant compte de l'intérêt de celui-ci si la reconnaissance peut être autorisée.

§ 3. Si l'enfant est mineur non émancipé et n'a pas d'auteur connu, ou que celui de ses auteurs dont la filiation est établie soit décédé ou dans l'impossibilité de manifester sa volonté, l'officier de l'état civil notifie une copie littérale de la reconnaissance au représentant légal de l'enfant et à l'enfant lui-même s'il a 15 ans accomplis, à moins que ceux-ci n'aient préalablement consenti à la reconnaissance.

Si la reconnaissance n'a pas été reçue par un officier de l'état civil belge, elle doit, à la requête de son auteur, être signifiée aux personnes désignées à l'alinéa précédent.

Dans les 6 mois de la signification ou de la notification, les personnes auxquelles elle a été faite peuvent, par simple requête, demander au tribunal de première instance du domicile de l'enfant, d'annuler la reconnaissance.

Le greffier informe immédiatement de cette action l'officier de l'état civil ou l'officier ministériel qui a établi la reconnaissance.

Après avoir entendu les parties et le ministère public, le tribunal statue sur l'action en nullité. S'il est prouvé que la partie défenderesse n'est pas le père ou la mère biologique, la reconnaissance est annulée. Si le refus émane de l'enfant, à défaut de cette preuve, il décide, en tenant compte de l'intérêt de l'enfant, si la reconnaissance peut avoir lieu.

L'article 1029, alinéa 2, du Code judiciaire n'est pas applicable.

Jusqu'à l'expiration du délai de 6 mois ou jusqu'à ce que la décision de débouté soit passée en force de chose jugée, la reconnaissance est inopposable à l'enfant et à son représentant légal, lesquels pourront néanmoins s'en prévaloir.»

Art. 10

Un article 332quinquies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code:

«Art. 332quinquies. — Les actions en recherche de maternité ou de paternité sont rejetées si l'enfant majeur ou mineur émancipé s'y oppose. Si le refus émane d'un enfant mineur non émancipé qui a 12 ans accomplis, le tribunal décide, en tenant compte de

de volle leeftijd van 12 jaar heeft bereikt, dan doet de rechtbank met inachtneming van de belangen van het kind uitspraak over de vraag of de afstamming kan worden vastgesteld. De rechtbank wijst de vordering af, indien het bewijs wordt geleverd dat de persoon van wie de afstamming wordt onderzocht, niet de biologische vader of moeder van het kind is.»

Art. 11

In hetzelfde Wetboek worden opgeheven:

- 1° artikel 334*bis*;
 - 2° artikel 334*ter*;
 - 3° artikel 335, § 3, tweede lid;
 - 4° artikel 745*quater*, § 1, tweede lid;
 - 5° artikel 837.
- 6 maart 2003.

l'intérêt de l'enfant, si la filiation peut être établie. Le tribunal rejette la demande s'il est prouvé que celui ou celle dont la filiation est recherchée n'est pas le père ou la mère biologique de l'enfant.»

Art. 11

Sont abrogés, dans le même Code :

- 1° l'article 334*bis*;
 - 2° l'article 334*ter*;
 - 3° l'article 335, § 3, alinéa 2;
 - 4° l'article 745*quater*, § 1er, alinéa 2;
 - 5° l'article 837.
- 6 mars 2003.

Marie-José LALOY.